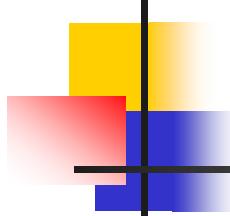

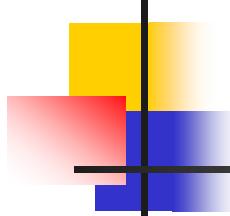
Teorie státu a byrokracie

1. blok

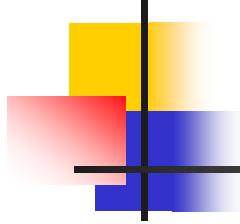
Stát a moc

- Weber: Stát je takové lidské společenství, které si na určitém území nárokuje pro sebe (a to s úspěchem) *monopol legitimního fyzického násilí*
- Jellinek: ***státní území, obyvatelstvo, a státní moc***
- Moc
 - *Weber*: možnost prosadit svou vlastní vůli uvnitř nějakého sociálního vztahu i navzdory odporu
 - Moc je omezením svobody jednotlivce za účelem reprodukce skupiny (společnosti).

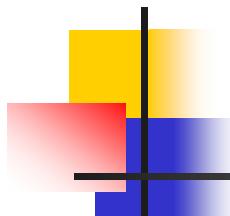
Veřejná moc

- Veřejnou mocí rozumíme řídící systém skupiny lidí (společnosti) relativně nezávislým (suverénním) na mocenských systémech jiných skupin.
- Druhem veřejné moci, veřejnou mocí ve společnosti organizované ve formě státu, je **státní moc**.

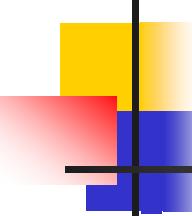
Selhání

- Trhu
 - Existence veřejných statků
 - Externality
 - Nedokonalá konkurence
 - Informační asymetrie
- Státu
 - Selhání totalitních systémů
 - Selhání přímé demokracie
 - Selhání typická pro výkon správy
 - Selhání vlastní decentralizovaným soustavám
 - Selhání reprezentativní demokracie

Selhání přímé demokracie

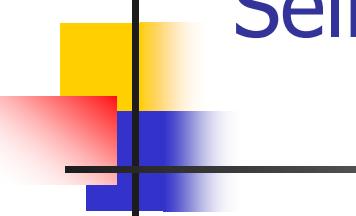
- *úskalí referenda* – problém s formulací otázky v referendu, aby byla současně srozumitelná, nenávodná a zároveň plně vystihovala podstatu problému;
- *nevýrazná většina vítězí nad vyhraněnou menšinou* – většina může mít opačný názor k problému, který se jí nedotýká než vyhraněná menšina, které se věc přímo dotýká.

Selhání reprezentativní demokracie 1/2

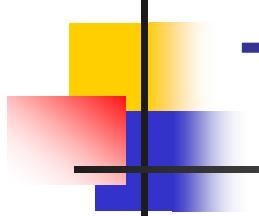
volební paradox – podmínky kdy volební systém vzhledem k preferencím voličů selhává (výběrem volebního systému lze výrazně ovlivnit celkové výsledky politických stran i pořadí kandidátů);

- „*balíčky preferenci*“ – existuje několik, pro voliče významných, politických agend a může vyhrát i kandidát, který nezískal většinovou podporu ani v jedné agendě, pokud se mu podaří uspokojit jednotlivé skupiny voličů v těch agendách, které je nejvíce tíží;
- *odcizení zvolených reprezentantů zájmům voličů* – kontrola zvolených zástupců ze strany voličů je obtížná, někdy nemožná;

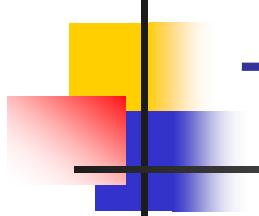
Selhání reprezentativní demokracie 2/2

- *vliv organizovaných zájmů* (lobby) - silné skupiny jsou schopny si prosadit lepší podmínky na náklady celé společnosti;
- *omezený časový horizont* - většina politických rozhodnutí se děje pouze v horizontu jednoho volebního období, proto existuje riziko, že krátkodobý prospěch je upřednostněn i s vědomím dlouhodobé ztráty;
- *vliv masmédií* – hromadné sdělovací prostředky mají silnou moc ovlivnit různé skupiny obyvatel a tím i ovlivnit preference jednotlivých stran.

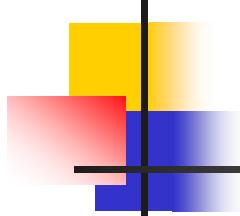
Teorie byrokracie

- Vážně ji musíme mít?
- Ideál... Weber
- Kritika....Niskanen
- Kritika...Niskanena

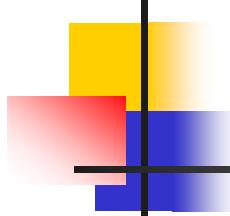
Teorie byrokracie podle Niskanena

- Zkoumání byrokracie
 - Konstrukční otázky (jak definovat úřad, co byrokrat maximalizuje..)
 - Behaviorální (co se s chováním stane,když...)
 - Normativní (co lze doporučit...)
- Zájmy byrokrata
 - Plat
 - Nepeněžní požitky úřadu
 - Reputace, status, moc
 - Rozsah kompetencí a možnost delegace praktických činností jinam

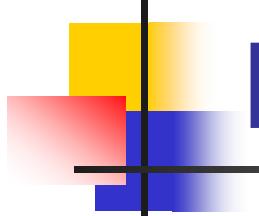
Zjištění

- Snaha maximalizovat rozpočet
- Podle ranné Niskanenovy teorie tato snaha vede za určitých podmínek až k dvojnásobnému výstupu než jaký by byl optimální

Kritika Niskanena

- Byrokrat chce kariérně uspět, proto může v krátkodobém horizontu i usilovat o snížení rozpočtu
- Migue, Belanger – **koncep*t* diskrečního rozpočtu** (tj. rozdíl celkovým rozpočtem a rozpočtem nutným k zajištěním funkcí, které sponzor požaduje)
- Rozpočet je spíše vyjádřením zájmu úřadu a je základem vztahu mezi sponzorující institucí a úřadem

Nepovinné zpestření

- Potůček – Nejen trh
- Potůček – Veřejná politika kpt. 4
- **Hampl, M.: *Teorie byrokracie v pojetí Williama A. Niskanena.* Politická ekonomie, VŠE Praha 1/2001.**
- Holländer - Základy všeobecné státovědy